

Выводы. Маркетинговая деятельность в банке - это деятельность, которая не только обеспечивает соответствующий уровень адаптации к изменениям окружающей среды, но и приносит доход от своевременного приспособления к изменениям и использования новых рыночных возможностей. Это стратегия и философия банка, требующая тщательной подготовки, глубокого и всестороннего анализа, активной работы всех подразделений банка от руководителей до низовых звеньев. Всех, чья работа может повлиять на клиента. Выработка маркетинговых стратегий банковского филиала позволяет ему прочно закрепиться на рынке и проводить верную политику в соответствии с генеральной линией всего банковского учреждения. Если банк хочет выжить и побеждать конкурентов, то он обязательно должен принимать предложения, поступающие из филиала, и в то же время передавать последнему больше полномочий.

Ігнатюк А.І.

ШЛЯХИ ЕФЕКТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ГАЛУЗЕВИХ РИНКІВ

Подальший розвиток економіки України неможливий без підвищення конкурентоспроможності національної економіки за рахунок структурної перебудови, інноваційного спрямування інвестиційного процесу, підвищення ролі науки та інформації у виробництві. Стає все більше зрозумілим, що показники економічного зростання, які не підкріплені реальним посиленням національних підприємств на світовому рівні, не відображають покращення щодо задоволення потреб населення, підвищення соціального рівня, є лише виправдовуванням політиків щодо свого положення при владі. Вже багато написано наукових статей та відбулося захистів дисертацій на тему структурної перебудови, шляхів досягнення конкурентоспроможності, посилення інноваційної складової у зростанні економіки.

Висновки даних досліджень були враховані у розроблених програмах урядів, що постійно змінюються. Уряди приходять різні й програми кожної політичної сили є, на перший погляд, вірними, але Україна дуже повільно рухається у світовий економічний простір, дуже повільно змінюється соціальний стан громадян нашої країни. Які ж причини такого становища? Чому ні жодна політична сила не призводить до покращення результатів?

Варто звернути увагу, що економіка підпорядковується об'єктивним економічним законам, які необхідно враховувати, не виключаючи ролі суб'єктивного фактору у даному процесі. Нехтування цими законами, спроба вигадати та обґрунтувати нові закони, це шлях, який ми вже проходили, коли політичні діячі пристосовували науку під свої потреби, що й призвело до того, що економіка нашої країни відстає від розвинених країн років на п'ятдесят.

Хотілося б запропонувати власне бачення проблеми структурної перебудови, підвищення конкурентоспроможності, спираючись на формування та регулювання галузевих ринків. Такий підхід розглядається традиційно в західній економічній літературі у межах теорії організації промисловості, представниками якої є Стиглер Дж., Шерер Ф.М., Росс Д., Тіроль Ж., Портер М., Хей Д., Морріс Д. та інші. У Росії ця теорія відома під назвою "теорія галузевих ринків", розробкою якої активно займаються Розанова Н.М., Вурос А.Д., Вольчик В.В. та інші, у роботах яких досліджуються вплив структури ринку на інноваційні процеси, залежність між монополізацією ринків та економічним розвитком країни тощо.

В Україні теорія галузевих ринків не має широкого розповсюдження, навіть не у всіх учбових закладах економічного спрямування читають курс "Економіка галузевих ринків". Серед українських економістів, що займаються даною проблематикою, слід відзначити Базилевича В.Д., Доленко С.Х., Горняк О.В., Ключку В.Л., Шевченко М.М., інших, які в своїх роботах визначають напрямки формування галузевих ринків в Україні, регулювання, розробляють теорію фірми в умовах транзитивної економіки.

Разом з цим, як вже зазначалося, на сьогоднішній день так і не створено єдиної концепції галузевої політики країни, яка б у межах загальної економічної політики визначила стратегічно пріоритетні галузі, галузеві ринки, що необхідно формувати та розвивати на сучасному етапі, а також аналізувала проблеми регулювання ринків, кризи на яких ми час від часу спостерігаємо. Таким чином, метою даної статті є визначення головних завдань, напрямків, інструментів галузевої політики в Україні.

Тільки скептики сьогодні можуть стверджувати, що ринкової економіки в Україні не має. Особливо чітко процес сформованих ринкових відносин відчули на собі споживачі, які кожного дня купують продукти харчування, одяг, користуються транспортом, сплачують комунальні послуги. Для них ознакою ринку на сьогодні, на жаль, є постійно зростаючі ціни. Опоненти можуть заперечувати, що це ще й різноманіття товарів та послуг, що ми маємо можливість споживати. Але пригадати хоча б економіку Китаю, де більш сильним залишається державне регулювання, а ринкові процеси є регульованими, де товари національного виробництва надзвичайно різноманітні, у порівнянні з українськими, ціни помірними, відбувається зростання економіки.

Якщо у діяльність ринку не втручається держава, як відомо, регулювання здійснюється за допомогою механізму попиту та пропозиції, і це є першим і найважливішим законом ринкової економіки. Тому причини кризи на ринку хліба або бензину можна шукати у діях місцевої влади, але якщо існують об'єктивні фактори, що сприяють підвищенню ціни, то лише штучне втручання держави може запобігти даним процесам. Посилює зростання ціни монополізація даних галузевих ринків, але це лише фактор, що сприяє підтримці зростання, а не є його причиною. Відповідно, як би не наголошував уряд у якості заслуг невтручання у ринкові процеси, є ринки, де регулювання є доцільним.

Традиційно у західній економічній літературі існує думка, що регулюванню мають підпадати лише галузі природної монополії та галузі, що виробляють суспільні блага. Дійсно, у розвинених країнах, які не залежать від імпорту, які виробляють конкурентоспроможну продукцію, які можуть впливати на ціну на сировину, лише надзвичайні процеси можуть вивести окремі ринки з рівноваги. Прикладом можуть бути хіба що ринки нерухомості, які пов'язані з кредитними ринками і тому є ризиковими визначально, та ринки нафти, які є за географічними межами є світовими, до того ж олігополістичними.

Для України ж існує ціла низка факторів, яка може спонукати кризу на певних ринках, серед яких ціни на сировину, товари-замінники, аналогічні імпортні товари, зростання заробітної плати та доходів населення, кількість продавців та покупців на ринку тощо. З'ясування причин зростання цін, таким чином, є надзвичайно простим ділом: треба розглянути всі фактори, починаючи з собівартості, закінчуючи умовами попиту та пропозиції, та прорахувати можливе зростання ціни. Слід також мати на увазі, що зростання світової ціни на нафту сьогодні, незважаючи на те, що сировина вже закуплена по більш низьким цінам раніше, обов'язково вже сьогодні призведе до призначення на ринку більш високої ціни на готову продукцію, оскільки у майбутньому виробник має закупати сировину, що буде коштувати йому дорожче. Якщо ж структура ринку є олігополістичною, то внаслідок слідування за лідером, або паралельної поведінки, всі учасники ринку збільшать ціну на продукцію.

Дані процеси необхідно відслідковувати та у разі загрози зростання ціни на стратегічно важливих ринках необхідно застосовувати регулювання, оскільки зростання цін може бути неадекватним заростанню ціни на сировину, й до тих пір, доки не встановиться рівновага на ринку внаслідок зменшення попиту на цей товар, втрачати буде суспільство та споживачі зокрема.

Таким чином, ми виходимо на перше завдання галузевої політики: запобігання нестабільності на окремо взятому ринку. З цією метою, по-перше, необхідно створити при міністерствах відділи щодо моніторингу цін, які б не тільки контролювали поточний їх рівень, але й відслідковували динаміку цін на сировину, яка в собівартості продукції має високу питому вагу. Це надає можливість спрогнозувати зростання цін або відразу дати оцінку причин, які не мають об'єктивного характеру. У випадку обгрунтованого зростання цін, по-друге, необхідно визначити інструменти мінімізації втрат для суспільства та напрямки стабілізації цін. Серед інструментів регулювання можна назвати як прямі, так і непрямі. Перевагу необхідно надавати непрямим інструментам: стимулювання зростання обсягів випуску продукції, на яких спостерігається зростання цін на сировину, шляхом проведення відповідної податкової, митної, кредитної політики для підприємств даної галузі, що призведе до збільшення пропозиції і, відповідно, зробить не таким суттєвим зростання ціни; проведення антимонопольного регулювання з метою недопущення суттєвого підвищення цін з боку лідерів галузі, а також з метою посилення дії механізмів конкуренції; використання державного резерву, якщо мова йде про стратегічно важливі галузі, з метою збільшення пропозиції.

Це мають бути запобіжні заходи, але в разі потреби можна запроваджувати на нетривалий час також регулювання цін, доки внаслідок застосування непрямих заходів не збільшиться обсяг пропозиції і не будуть врегульовані монополійні тенденції на ринку.

Регулювання даних процесів, на наш погляд, неможливо без створення консультативної ради галузі, до якої, окрім представників міністерства та експертів, мають входити представники бізнесу даної галузі, а також суміжних галузей, і не тільки крупного. Це можуть бути члени асоціації підприємців даної галузі, або керівники декількох підприємств. Лише всебічне обговорення загроз та перспектив галузі надасть можливість не протиставляти ринок та державу, узгоджувати інтереси як продавців, так і споживачів, врахувати наслідки для розвитку інших галузей та економіки країни в цілому.

Прикладом ринку, де здійснюється антикризове регулювання, може бути валютний ринок. Так, наприклад, після падіння курсу долара були розраховані наслідки, враховані думки експертів, сучасний стан розвитку економіки та за участю Ради Національного банку України було прийняте рішення щодо визначення курсу долара по відношенню до гривні.

Наступним завданням галузевої політики, на наш погляд, є стимулювання впровадження досягнень науково-технічного прогресу у роботу підприємств певної галузі. Причому це можуть бути нововведення як у засоби виробництва, так і в готову продукцію. Для реалізації даного завдання, на наш погляд, необхідно за допомогою інструментів податкової, бюджетної та кредитної політики стимулювати створення технопарків, певних науково-дослідних центрів при відповідних учбових закладах з метою вдосконалення обладнання, продукції, технологій виробництва продукції даної галузі.

Актуальною проблемою залишається пошук інвестиційних ресурсів для нововведень. Якщо галузь є конкурентною, то кожна з фірм буде зацікавлена у запровадженні більш ефективної технології чи продукції й за допомогою стимулюючої державної підтримки, рівної для кожної з фірм галузі, можна досягнути результату. Якщо галузь є монополізованою, то стимулюючи підприємство-монополіста, можна лише посилити його становище на ринку. Тому слід здійснювати адресну стимулюючу політику з метою запровадження нововведень лише для фірм-конкурентів. З іншого боку, ці фірми можуть бути нездатними навіть за допомогою підтримки опанувати більш ефективні технології. У цьому випадку, необхідно скористатися оцінкою витрати-вигоди монополізації О.Вільямсона, сутність якої полягає в тому, що треба оцінити скільки буде коштувати суспільству посилення монополійної влади даного підприємства та порівняти це з вигодами суспільства внаслідок зменшення собівартості продукції.

Кінцеве рішення проблем щодо нововведень у галузі варто також надати консультативній раді галузі, яка фактично стане реальним радником щодо покращення ситуації в галузі, буде ставити актуальні питання та пропонувати напрямки для їх вирішення. Регулювання, таким чином не буде відірване від виробництва.

Ще одним актуальним питанням галузевої політики, на наш погляд, має стати структурна галузева політика. Оскільки вона торкається не тільки мезо рівня, але й макро, необхідно, перш за все, визначитися з тим, яка стратегічна мета діяльності країни. Повертаючись до радянських часів, слід згадати, що коли завданням було оголошено індустріалізацію економіки, то пріоритетним став розвиток саме промислових галузей, особливо тих, що займався виробництвом засобів виробництва, і не слід вважати, що це є негативним прикладом, оскільки внаслідок проведення такої політики країна досягла надзвичайно високих результатів. Тут ми говоримо не про методи досягнення, а про чітке формулювання цілей економічного розвитку.

Завданням сучасного розвитку економіки України є зростання соціального рівня країни та забезпечення стабільності. Але напрямки реалізації цих завдань можуть бути різними. В якості пріоритетних можна обрати фінансові ринки країни, за допомогою яких можна досягнути зростання інвестицій як для окремих підприємств, так і для громадян. Разом з цим, при будь-якому ставленні до марксистської теорії, варто пам'ятати, що ці ринки представляють собою фіктивний капітал і криза економіки багатьох країн починалася з ринку нерухомості, яка була наслідком кризи на ринку кредитів. Тому варто усвідомити, що сьогодні виграє у конкурентній боротьбі не той, хто прагне перемогти іншого, а хто створює нові ринки у постіндустріальному просторі, займає там монополічне становище та змушує конкурентів дотягуватися до їхнього рівня. Мова йде про те, що пріоритетними мають стати навіть не експортні галузі, які, як відомо, мають таке становище лише завдяки доступу до ексклюзивних ресурсів, а стан розвитку технологій такий, що незабаром вони стануть аутсайдерами на ринку. Провідними та пріоритетними мають стати галузі, що займаються комп'ютерними технологіями, дослідженнями у галузі фізики, електроніки, радіоелектроніки. Наша країна ще може пишатися підготовкою фахівців даної галузі, недаремно ж вони є конкурентноздатними на світовому ринку праці. Чому провідні компанії можуть вводити у базу даних та прослідкувати подальшу долю наших 14-літніх підлітків, які сьогодні вже можуть творити дива в інформаційній галузі, посівши перші місця на міжнародних олімпіадах з інформатики? Ці діти, врешті респт, їдуть навчатися будь-куди, аби не залишитися в Україні, де їхні здібності не отримають подальшої підтримки. Так невже нам і надалі варто шукати пріоритети у відсталих галузях, чи треба скористатися прикладом Японії та країн Східної Азії, стати на шлях формування та розвитку нових галузей, з метою отримання конкурентного становища не тільки як сировинного прирідатку розвинених країн.

Механізмом реалізації даної концепції має стати політика держави щодо залучення до даної програми грошей наших олігархів, яким вже не настільки важливим є час обігу капіталів, які здатні до довгострокових інвестицій та дбають про економіку країни. Це, знову ж таки, може бути реалізовано за рахунок створення консультативної ради, до якої мають увійти представники державного управління, експерти у даній сфері, науковці та представники крупного бізнесу, бажано не однієї галузі. Лише формування єдиної думки з усіх боків суспільства створить неможливим залежність економіки від політичної ситуації та окремої партії.

Таким чином можна зробити наступні висновки. По-перше, розвиток економіки нашої країни відбувається під впливом дії об'єктивних економічних законів, причому не тільки макроекономічних, і лише їхнє усвідомлення та врахування робить можливим розуміння процесів, що відбуваються в економіці, на ринках товарів та послуг, їх регулювання. По-друге, з метою подальшого розвитку економіки України необхідно проводити галузеву політику, яка дозволяє підвищити конкурентоспроможність підприємств окремих галузей на світових ринках. По-третє, завданнями галузевої політики мають стати: підтримка стабільності на ринках товарів та послуг; сприяння впровадженню досягнень науково-технічного прогресу у виробництво; визначення стратегічної мети та пріоритетних галузей економіки країни. По-четверте, для успішного вирішення завдань галузевої політики необхідним є створення консультативних рад при міністерствах, до яких входили б представники державного управління, науковці, експерти, керівники малих, середніх та великих підприємств даної галузі, а також суміжних галузей. По-п'яте, пріоритетними мають стати галузі, де наша країна має конкурентноздатних фахівців, а саме галузі інформатики, фізики, електроніки, радіофізики. Разом з цим, визначати стратегічну мету розвитку та інструменти її реалізації мають не політики, а науковці, експерти та представники бізнесу, що забезпечить поєднання інтересів держави та бізнесу, зробить неможливим залежність даного рішення від політичних намірів окремих партій.

Корж М.В.

ФУНКЦИОНАЛЬНЫЙ ПОДХОД В ЦЕНООБРАЗОВАНИИ КАК НАИБОЛЕЕ ЭФФЕКТИВНЫЙ СПОСОБ ОБЕСПЕЧЕНИЯ СВЯЗИ ЦЕНА-КАЧЕСТВО

Постановка проблеми. Особый интерес в настоящее время представляет ценообразовательный процесс в сфере производства продукции промышленного назначения, где расширяется круг вопросов по сравнению с потребительскими рынками. Залогом успеха маркетинговой ценовой стратегии в промышленности является правильность выбора позиций предприятия-производителя при обосновании цены перед потребителем, который, в свою очередь является высококвалифицированным специалистом в своей области и способный четко сформулировать свои требования. Поэтому в первую очередь упор делается на функциональные качества продукции. Современный уровень развития маркетинговой системы на предприятии выдвигают очень жесткие требования к системе ценообразования на продукцию тяжелого машиностроения. При формировании цены на продукцию машиностроительного профиля необходимо